

Ἐστω καὶ στὸ παραπέντε

ΤΟΥ Α. Μ. ΣΤΑΥΡΟΠΟΥΛΟΥ

·Αναπλ. Καθηγητοῦ τοῦ Πανεπιστημίου Ἀθηνῶν

"Άλλα περιμέναμε

Εἶναι σύνηθες, σὲ περιπτώσεις ποὺ συμβαίνουν γεγονότα παράδοξα καὶ ἀπίθανα, ἀντίθετα ἀπὸ κάθε πρόβλεψη ἔξελίξεως τῶν πραγμάτων, ν' ἀναφωνοῦμε ἔκπληκτοι: «μά, εἶναι δυνατόν;». "Άλλες φορὲς μάλιστα «νὰ πέφτουμε ἀπὸ τὰ σύννεφα», ὅταν ἄλλα περιμένουμε καὶ ἄλλα μᾶς ἔρχονται, ἴδιαίτερα ἀπὸ τὴ μεριὰ φίλων ἢ καταστάσεων ποὺ δὲν μπορούσαμε ποτὲ νὰ φανταστοῦμε ὅτι θὰ ἔδειχναν διαφορετικὴ συμπεριφορὰ ἀπὸ τὴν ἀναμενόμενη ἢ τουλάχιστον ἀπὸ ἐκείνη ποὺ νομίζαμε ἢ ποὺ πιστεύαμε ὡς ἀναμενόμενη.

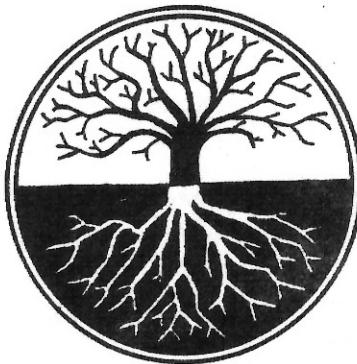
Πόσες φορὲς δὲν ἀπογοητεύμαστε ὅταν οἱ συνθῆκες τῆς ζωῆς καὶ οἱ περιστάσεις μᾶς ὁδηγοῦν σὲ τέτοιου τύπου διαπιστώσεις, ὅταν τὸ καλὸ ποὺ κάνεις ἀνταποδίδεται μὲ κακό, ὅταν ἢ εἰλικρίνειά σου συναντάει τὸ ψεῦδος, ὅταν ἢ εὐθύτητά σου ἀντιμετωπίζει πλαγιοδρομήσεις τοῦ ἄλλου, ὅταν ἢ συνέπεια βρίσκεται ἀντιμέτωπη μὲ ἀνακολουθίες σὲ μόνιμη βάση.

Σ' ἔμαθαν νὰ εἶσαι συνεπής καὶ εὐθύς, εἰλικρινής, καλὸς καγαθός, ἀδολος. Καὶ πίστεψες ἢ σ' ἔκαναν νὰ τὸ πιστέψεις, ὅτι τότε, ὅλα θὰ πήγαιναν ρολόι στὴ ζωή σου, ὅλα θὰ σου ῥχονταινοῦσαν πρέπει καὶ στρωτά. Καὶ πορεύονται καὶ καθὼς πρέπει καὶ στρωτά. Καὶ πορεύονται μιὰ ὀλόκληρη ζωὴ μ' αὐτὸν τὸν τρόπο σκέψεως καὶ συμπεριφορᾶς. Γιὰ ἔνα διάστημα πιθανὸν τὰ πράγματα νὰ κυλοῦσαν ἔτσι. Κάποιες ἔξαιρέσεις μέσα σου νὰ λογίζονται ὡς τονίζουσες τὸν κανόνα κι ἔξακολουθοῦσες νὰ πορεύεσαι μὲ τὸν τρόπο ποὺ σ' εἶχαν μάθει.

"Αφέλεια καὶ ἀφελότητα

Μεγαλώνοντας ὅμως, οἱ ἔξαιρέσεις ἄρχισαν νὰ πληθαίνουν κι ἀναρωτιόσουνα γιὰ τὸν ἢ τοὺς κανόνες. Γιατὶ δὲν μοῦ πᾶνε καλὰ τὰ πράγματα; Τί σήμαινε ἢ «εὔτυχία» στὴ ζωὴ ποὺ μᾶς ὑπόσχονταν μὲ τὰ τραγούδια τους οἱ καθοδηγοί μας («ὅσοι θέλουνε χαρὰ κι εύτυχία στὴ ζωὴ τους...»); Μήπως ἔμεις ὑπῆρξαμε ἀρκετὰ ἀφελεῖς γιὰ νὰ πιστέψουμε σὲ μιὰ εύτυχία ἀνέφελη, σ' ἔνα δρόμο ἀνθόσπαρτο, χωρὶς ἐμπόδια, χωρὶς στάσεις, χωρὶς πισωγυρίσματα.

«Ἀφελεῖς», βέβαια, μὲ τὴν ἔννοια ὅτι εἴχαμε «ἀφ-αιρέσεις» συστατικὰ στοιχεῖα τῆς πραγματικότητας. Κι ἀντὶ μὲ τὴν ἀφαίρεση νὰ τονίσουμε τὴν οὐσία τῶν πραγμάτων, ἀφαιρέσαμε στοιχεῖα ποὺ προφανῶς μᾶς δυσκόλευαν, μὲ ἀποτέλεσμα νὰ ἔχουμε ψευδῆ εἰκόνα τῆς πραγματικότητος, ἀφοῦ εἴχαμε ἐκ τῶν προτέρων ἀποκλείσει τὰ μελανά σημεῖα μέσω πολλαπλῶν φίλτρων. Μ' αὐτὸν τὸν τρόπο κρατούσαμε στὰ χέρια μας μὰ ρετουσαρισμένη φωτογραφία ἀντὶ γιὰ τὴν πραγματικότητα, ποὺ συνήθως δὲν εἶναι οὔτε ἀσπρη οὔτε μαύρη ἀλλὰ μᾶλλον ἀσπρόμαυρη.

Χριστιανικὴ ζωὴ σήμαινε μιὰ ζωὴ χωρὶς δυσκολίες, χωρὶς ἐμπόδια. Τουλάχιστον ὅχι προερχόμενα ἀπὸ χριστιανούς. Πόσο καὶ πόσα δὲν μᾶς στοίχισε αὐτὴ μας ἢ «ἀφέλεια», αὐτὴ ἢ μονομερής ἀντίληψη γιὰ πρόσωπα καὶ καταστάσεις. Γιατὶ ἀκόμα καὶ στὴν καλλίτερη περίπτωση τῶν καλῶν προθέσεων καὶ τῆς «καλῆς πίστεως» οἱ ἀδυναμίες ὅλων μας, τὰ πάθη, ὁ πονηρός, δίνουν καθημερινὰ τὸ «παρών» στὴ ζωὴ μας. Σ' αὐτὴ μας τὴν ἀφέλεια πιστέψαμε στὸ μονοσήμαντο, στὸ μονοδιάστατο, στὸ μονόφθαλμο καὶ μονόπλευρο κοίταγμα τῆς πραγματικότητας. Τὶς ἐσχατολογικές ὑποσχέσεις τὶς πήραμε γιὰ τωρινὲς πραγματοποιήσεις.

Διαβεβαιώσεις καὶ βεβαιότητα

Ξεχάσαμε, ὅτι ἡ μοναδικὴ ἐπαγγελία ποὺ περικλείει δυνάμει ὅλες τὶς ἄλλες ἔγκειται στὴ ρητὴ διαβεβαίωση τοῦ Κυρίου ὅτι «ἰδοὺ ἐγὼ μεθ-

Μὲ οδηγὸν ἔναν υμνο

ΚΑΙ ΑΦΟΡΜΗ ΤΗ ΣΤΑΥΡΟΠΡΟΣΚΥΝΗΣΗ

Τοῦ πανος. ἀρχιμ. κ. ΓΕΩΡΓΙΟΥ ΣΤΕΦΑ

«Δεῦρο Ἐλισσαῖς Προφῆτα εἰπὲ ἐμφανῶς· Τί τὸ ἔνδιον ἔκεινο, δὲ εἰς τὸ ὕδωρ καθῆκες; — Ὁ Σταυρὸς τοῦ Χριστοῦ· δι' οὐ βάθους τῆς φθορᾶς ἀνειλκύσθημεν».

(Ωδὴ ζ' κανόνος Κυριακῆς Σταυροπροσκυνήσεως)

Ἡ Γ' Κυριακὴ τῶν Νηστειῶν, δηλαδὴ τῆς Μεγ. Τεσσαρακοστῆς, εἶναι ἄρρητα συνδεδεμένη μὲ τὸ ἵερότερο σύμβολο τῆς Ἐκκλησίας μας, τὸν Τίμιο Σταυρό. Ἡ ἡμέρα αὐτὴ βρίσκεται στὴ μέση ἀκριβῶς τῆς περιόδου τῆς αὐστηρῆς νηστείας καὶ τῶν ἄλλων πνευματικῶν ἀγώνων. «Οἱ τὰ πάντα καλῶς διαταξάμενοι θεῖοι Πατέρες» ἔχουν ὁρίσει νὰ προβάλλεται τὴν Κυριακὴν αὐτὴν ὁ Σταυρὸς τοῦ Χριστοῦ καὶ νὰ προσφέρε-

ται στοὺς πιστοὺς νὰ τὸν προσκυνήσουν. Γιὰ τὸ λόγο αὐτὸν λέγεται Κυριακὴ τῆς Σταυροπροσκυνήσεως.

Μὲ τὴν προσκύνηση τοῦ Τιμίου Σταυροῦ οἱ πιστοὶ παίρνουμε δύναμη, γιὰ νὰ συνεχίσουμε τοὺς πνευματικοὺς ἀγῶνες καὶ ίδιαίτερα ἔκεινον τῆς πολυήμερης καὶ αὐστηρῆς νηστείας. Παράλληλα προετοιμαζόμαστε, γιὰ νὰ παρακολουθήσουμε τὴν πορεία τοῦ θείου δράματος, τὴν ἀνάβαση τοῦ Χριστοῦ στὸ Σταυρὸν καὶ

ὑμῶν εἰμὶ πάσας τὰς ἡμέρας ἔως τῆς συντελείας τοῦ αἰῶνος» (Ματθαίου κη' 20). Αὐτὴ ἡ συναίσθηση τῆς παρουσίας τοῦ Κυρίου κοντά μας μᾶς κάνει νὰ μὴ φοβόμαστε τὸ κακό κι ὅλα τὰ κακά τοῦ κόσμου. «Ο προφητάνας Δαβὶδ μᾶς ὑποδεικνύει τὴν ὄρθη στάση σ' αὐτὲς τὶς περιπτώσεις. «Ἐὰν γάρ καὶ πορευθῶ ἐν μέσῳ σκιᾶς θανάτου, οὐ φοβηθήσομαι κακά, διτὶ σὺ μετ' ἐμοῦ εῖ» (Ψαλμὸς κβ' 4).

Τὸ ἴδιο πνεῦμα ἐπικρατοῦσε στὴν προτροπὴ τῶν γονέων μας νὰ ἐπαναλαμβάνουμε ὅταν εἴμαστε μόνοι καὶ φοβισμένοι τὴν φράση «Ἴησοῦς Χριστὸς νικᾷ κι ὅλα τὰ κακά σκορπά», ποὺ ἔδρικε τοὺς φόβους μας ὅταν εἴμασταν μικρά. «Ἡ καρδιακὴ προσευχὴ τοῦ Ἱησοῦ: «Κύριε Ἰησοῦ Χριστὲ ἐλέησόν με» — καταστάλαγμα τῆς Παραδόσεως καὶ πεμπτουσία τῆς ὄρθοδοξῆς πνευματικῆς ζωῆς καὶ πρακτικῆς — συνοδεύει τὴν ζωὴν μας στὰ ὄριμά μας χρόνια προσκαλώντας τὸν Ἱησοῦν ὡς συνοδοιπόρο μας.

Οἱ δύο φράσεις - κλειδιά: «Ἴδον ἐγὼ μεθ' ὑμῶν εἰμι — σὺ μετ' ἐμοῦ εῖ», μᾶς ὀδηγοῦν ἀπὸ τὴν διαβεβαίωση τοῦ Ἱησοῦ στὴ δική μας βεβαιότητα, ποὺ μὲ τὸ ἔλεος Του ριζώνει μέσα μας καὶ μᾶς δίνει ἐλπίδα. Μιὰ τέτοια σιγουριὰ ἀπαιτεῖ μακρὰ πορεία δική μας καὶ μέγα ἔλεος ἐκ μέρους Του.

Κάλλιο ἀργὰ παρὰ ποτὲ

«Δὲν περίμενα ποτὲ νὰ φθάσω στὰ πενήντα πέντε μου χρόνια γιὰ νὰ κατασταλάξω σὲ μιὰ τέτοια νοοτροπία ποὺ εἰρήνεψε τὴν ζωὴ μου», μοῦ ἔξομολογεῖτο καλὸς φίλος ποὺ δὲ Θεὸς ἐπέτρεψε νὰ γιορτάζει ἐφέτος τὴν πεντηκοστὴ πέμπτη ἐπέ-

τειο τῶν γενεθλίων του. «Πρίν, τὰ ἔβλεπα ὅλα τελείως διαφορετικά, περίμενα τὰ πάντα νὰ κυλήσουν «κατ' εὐχήν»· μόνο ποὺ τὰ σκεπτόμουνα ἦταν διατύπωνα ἔλπιζα ὅτι θὰ πραγματοποιούνταν κιόλας μὲ τὴ μαγικὴ ἐπιφώνηση “πέστο κι ἔγινε”. Ἀφοῦ ἥμουνα “καλὸς” ὅλα ἔπρεπε νὰ πάνε καλά· πρὸς τὶς οἱ ἀντιθέσεις, πρὸς τὶς ὁ πόλεμος, πρὸς τὶς οἱ ἀντιξούτητες, οἱ ἀναποδίες, τὰ ἐμπόδια... Ἐμενα πάντα μ' ἔνα μόνιμο “πρὸς τί;” καὶ στενοχωριόμουνα καὶ δὲν μποροῦσα νὰ χαρῶ οὔτε καὶ τὰ λίγα, ἐλάχιστα καλὰ ποὺ μοῦ συνέβαιναν. “Ἡ ὅλα ἦταν τίποτε, ἀπαιτοῦσα.

»Ο καλὸς Θεὸς ὅμως “ἔστω καὶ στὸ παραπέντε” — τὸ 55 τῆς ἡλικίας μου μοῦ ὑποβάλλει τὸ καὶ 55' τῶν ὥρῶν — μοῦ ἀνοίξει τὰ μάτια, καὶ τὰ δυό, γιὰ νὰ σταματήσω νὰ βλέπω μονόφθαλμα ἦταν δὲν με περπατάω στὰ τυφλὰ μὲ σφαλισμένα καὶ τὰ δύο μου μάτια». «Ξέρεις», μοῦ εἶπε στὸ τέλος: «αἰσθάνομαι ὅτι δὲ Χριστὸς ὑπῆρξε πολὺ ἐλεήμων μαζί μου ἀποκαλύπτοντάς μου καὶ κάνοντάς με νὰ κατανοήσω αὐτὴ τὴν μεγάλη ἀλήθεια».

Πράγματι, σκέψητηκα, ἀνάμεσα σ' ὅλες τὶς ἄλλες προσωνυμίες τοῦ Κυρίου μας αὐτὴ τοῦ Ἐλεήμονος τοῦ ταιριάζει ἀπόλυτα. Δὲν εἶχε ἀδικο, λοιπόν, δὲ Φώτης Κόντογλου, δὲ μακαριστὸς ἔκεινος ὄρθοδοξος ἀγιογράφος, ποὺ ἀγιογράφησε ὡς τελευταία του εἰκόνα, λίγο πρὶν τὴν κοιμησή του τὸ 1965, τὴν εἰκόνα ποὺ ἐπέγραψε: «Ἴησοῦς Χριστὸς δὲ Ελεήμων».

«Η πεποίθηση τοῦ φίλου μου συναντάει τὴν συνείδηση τῆς Ἐκκλησίας ἀποτυπωμένη θεσπέσια ἀπὸ τὸν χρωστήρα ἐνὸς ἐκλεκτοῦ τέκνου Της.

Κύριε ἐλέησον!